تصویب‌میکنند آن‌هفت فقره را ورقهٔ سفیدخواهند داد (در این موقع اوراق رأی اخذ گردیده‌وآقای میرزا رضا خان بعدد ذیل امضاء نمودند .

ورقهٔ سفید ۳۱ ورقهٔ آبی ۱۷ -

نایب رئیس - بلاتکلیف ماند راپورت کمیسیون بودجه راجع‌بورثه میرزا حسینخان مقتول در کرمانشاهان (راپورت مزبور بعبارت ذیل قرائت شد)

لایحه وزارت مالیه راجع بوراث میرزا حسن خان دفتردار دائره تحدید تریاك که بدست مستشار-الحکماء مقتول‌شده‌قرائت گردیده‌وزارت مالیه‌تقاضای ماهی پانزده تومان در بارهٔ آنها نموده پس از مذاکرات لازمه علاوه برقصاص شرعی که قانوناً در عدلیه باید محاکمه شود نظر باینکه وراث مرحوم میرزا حسنخان مستحق رعایت هستند کمیسیون باکثریت آراء ضبط سالی یکصد و هشتاد تومان حقوق مستشارالحکمارا تصویب نموده و در عوض درباره وراث قانونی مرحوم مزبور برقرارنماید .

ماده - یکصد و هشتاد تومان حقوق مستشار-الحکماء مقطوع و مبلغ مزبور مادام‌الحیوة در باره وراث قانونی میرزا حسنخان که در کرمانشاهان مقتول شده برقرار شود .

معزز الملك — از قراریکه در راپورت نوشته شده‌است گویا یك کسی‌را مستشار الحکماء در کرمانشاهان عمداً یا سهواً کشته ولی این آن عما نمیشودکه حقوق یك کسی را برگردانند ودر حق یك کسی‌دیگر برقرار کنند اگر حقوق اورا برمیگردانندکه باید بخزانه مملکت برگردد وصرف مملکت بشود والا این‌قانون تازه است‌که میخواهند مجری بدارند اگر آقای مخبر کمیسیون درست توضیح این‌را بفرمایندا‌سباب امتنان‌بنده خواهدشد .

حاج عزالممالك — بله ازقراری که از وزارت مالیه نوشته‌اند این شخص دفتردار ادارهٔ تحدید تریاك بوده درسرخدمت بوده‌است برای این که شرکت به‌خیانت کرده‌است باین‌جهت مقتول‌شده است وزارت مالیه برای اینکه وراث اومستاصل‌است تقاضا نموده است که حقوقی دربارهٔ آنها برقرار شودوچون‌شخص‌قاتل‌مواجبی‌داشت ازدولت کمیسیون رأی دادکه این مواجب قطع ودر حق ورثهٔ مقتول برقرار شودو تصور میکنم‌که این‌یك حکم عادلانه است و کلای محترم‌هم البته‌رأی خواهندداد .

حاج سید ابراهیم — بنده عرضم این است‌که این‌را مجزا کنند زیرا که بنده در قطعش رأی دادم ولی در تصویب او در حق دیگری رأی ندادم وپیشنهادهم میکنم که‌تجزیه شود .

حاج عزالممالك — اینکه آقای حاج سید ابراهیم فرمودند در تصویبش رأی ندادم بنده عرض میکنم درتصویب اوهم خوب است رأی داشته باشند زیرااین شخص درسرخدمت دولت کشته‌شده واین ازطرف دولت یك کمکی است که‌درحق ورثه او میشود .

محمد هاشم میرزا - عرض کنم در این موضوعی که‌میگویند درسرخدمت دولت کشته شده وباید بوراث آنها رعایت شود باید توضیح‌شود که درحق استخدام دولتی که قشونی یاپلیس و ژاندرم باشد بایدرعایت کردکه‌خواسته‌است‌امردولت‌را اجرا کند و میخواسته است مأموریت خودرا انجام بدهد اگر درسرآن خدمت کشته شود باید بوراث آنها رعایت بشود اما اگر دروقت دیگر کشته‌شود هیچ فرقی نمیکند وهیچ عقلی‌دراین موضوع رأی‌نمیدهد که‌یك‌حقوق ازخزانهٔ دولت درحق وراث او برقرار شود بمجرد اینکه درسر اداره تحدید تریاك بوده بارئیس خودش معارضه کرده‌است واو این راکشته است دیگر آنکه مطابق قانون وظایف این غلط است که‌حقوق یکی‌را درحق دیگری برقرار کنند مگر اینکه تجزیه‌ودوماده شودودر کمیسیون بودجه هم این‌را دوماده کرده بودند نمیدانم چطور شده که‌حالا یك‌ماده شده‌است‌وبطوریکه عرض کردم‌یکی ازمواد قانون وظایف راجع‌بمنع قطع حقوق کسی وبرقراری او درحق غیری‌است پس درتحت این‌یك ماده نمیشود هم قطع کرد هم برقرار کردبعلاوه ازقرار مسموع درعدلیه این مسئله خون بست شده است به‌پانصدتومان که‌مستشارالحکماء پانصدتومان بوراث آنها بدهد حالا نمیدانم چرا باید از خزانه دولت یك چیزی بآنها داده‌شود خوب است این را توضیح بفرمایند .

معاون‌وزارت‌مالیه - آنچه وزارت مالیه دراین اواخر کشف کرد این‌بود که بواسطهٔ عدم شرکت‌میرزا حسنخان بامستشار این‌قضیه واقع شد چون میرزا حسن‌خان‌بواسطه‌عدم شرکت‌درخیانت بارئیس خودش کشته شده‌بود ودر خدمت دولت بود وزارت مالیه برای تشویق سایرمستخدمین‌دولت لازم دانست که‌ترحمی بوراث او بشود قصدش این بود که حقوق مستشارالحکماء را کلیة قطع کرده ضبط نماید درمقابل یك‌چیزی هم بوراث آن‌مقتول بیچاره برسد این‌بود که پیشنهاد کرد که این قشون مستشارالحکماء را درحق او بر قرار نماید .

نایب‌رئیس - پیشنهادی از آقای حاج سید ابراهیم شده‌است قرائت‌میشود (بعبارت ذیل‌قرائت شد) بنده تقاضا میکنم که‌این‌ماده تجزیه‌شود قطع‌و برقراری علیحده رأی گرفته شود

نایب رئیس - جزء اولی خوانده میشود و رأی گرفته میشود .

مشیر حضور — بنده میخواستم از مخبر کمیسیون سئوال‌کنم که‌تمام‌حقوق مستشارالحکماء همین یکصدوهشتاد تومان‌است خیر

مخبر کمیسیون‌بودجه عزالممالك -بنده‌هم‌درست مسبوق‌نیستم ولی گویا همین‌قدرها باشد .

سلیمان‌میرزا- بنده‌هم‌همین عرض راداشتم که کلیه حقوق مستشارالحکماء مقطوع‌باشد .

حاج عزالممالك — بنده هم همین‌را از طرف کمیسیون قبول میکنم (جزء اول‌بعبارت‌ذیل قرائت شد) کلیه‌حقوق مستشارالحکماءمقطوع‌است

نایب رئیس - هریك از آقایان این‌ماده را تصویب میکنند ورقهٔ سفید خواهند داد در این موقع اوراق رأی اخذ وآقای حاج میرزا رضا خان ازاین قرارامضاء نمودند ورقه سفید ۵۷ اوراق‌سفید بی امضاء ۱۱ .

نایب‌رئیس - باکثریت ۵۷ رأی از۶۷نفر نمایندگان حاضرتصویب شد جزء ثانی‌خوانده‌میشود (بعبارت ذیل خوانده‌شد) مبلغ یکصدوهشتادتومان بورثهٔ قانونی میرزا حسنخان مقتول در کرمانشاهان مادام‌الحیوة داده میشود .

نایب‌رئیس - رأی میگیریم باین‌ماده ثانی آقایانیکه تصویب میکنند اینماده را ورقه سفید و آقایانیکه ردمیکنند ورقهٔ آبی‌خواهندداد (شروع باخذ رأی شده وآقای حاج میرزا رضاخان اوراق را ازاینقرار امضاء نمودند) ورقه سفید ۱۰ ورقه کبود ۸ .

نایب‌رئیس - بلا تکلیف ماند -راپورت کمیسیون بودجه در باب ورثه مرحوم وکیل‌التجار قرائت میشود .

(بعبارت ذیل قرائت شد)

در کمیسیون بودجه — لایحه وزارت مالیه راجع بوراث مرحوم وکیل التجار قرائت گردیده نظر بخدماتیکه مرحوم وکیل التجار از ابتدای مشروطیت ودوره انقلاب وراه درازی نموده وزارت مالیه پیشنهاد نموده بودند مبلغ پنجاه تومان ماهیانه درباره وراث قانونی مرحوم مزبور بر قرار شود پس از مذاکرات لازمه کمیسیون باکثریت ماهیانه بیست تومان تصویب مینماید .

ماده — مبلغ بیست تومان ماهیانه در باره وراث قانونی مرحوم وکیل‌التجارپانزده ساله‌برقرار میشود .

نایب‌رئیس — این راپورت مطرح‌مذاکره گردید ورأی هم گرفته شد لکن بلا تکلیف مانده است حالا دومرتبه رأی میگیریم هریك ازآقایان‌که تصویب میکنند ماهی بیست‌تومان درحق‌ورثه‌مرحوم وکیل‌التجار ورقه سفید والا ورقه آبی خواهند داد شروع باخذ اوراق شد آقای حاج میرزا رضاخان اوراق را ازاینقرار احصاء نمودند ورقه سفید ۳۱ ورقه آبی ۳

نایب رئیس — اینهم بلاتکلیف ماند چون چیزی دردستور نداریم‌اگر آقایان تصویب‌میکنند جلسه راختم میکنیم وچون برای جلسه آتیه‌قانون انتخابات جزء دستورباید بشود وراپورتش هم‌تمام نشده و بعضی نظرات لازم دارد از برای اینکه راپورت در این چند روزه حاضر شود جلسه شب یکشنبه را موقوف میکنیم وجلسه آتیه روز سه‌شنبه دوم ماه سه‌ساعت بغروب مانده است و دستور آن-جلسه هم از اینقرار است .

شور دوم راپورت کمیسیون نظامنامه انتخابات راپورت کمیسیون بودجه راجع تخفیف قنات یعقوبیه یزد ایضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بمترجم نظام .

معاون وزارت مالیه — چون استخدام مستخدمین بلژیکی نهایت اهمیت رادارددودرتاخیرش بعضی مفاسد ممکن است بروز کند بنده‌تقاضا میکنم جزء دستوز جلسه آتیه شود .

نایب‌رئیس -بسیار خوب مجلس‌چهارساعت‌و نیم ازشب گذشته ختم شد .

جلسه ۲۹۸

صورت مشروح مجلس یوم سه شنبه ۲ شهر شوال ۱۳۲۹

رئیس — آقای مؤتمن‌الملك دو ساعت و نیم بغروب مانده بجای خود جلوس نمودند وپس از

دقیقه مجلس افتتاح شد صورت مجلس شب جمعه ۲۸ شهر رمضان را آقای آقا میرزا ابراهیم خان قرائت نمودند .

غائبین جلسه قبل — بدون اجازه آقایان معین الرعایا و آقا سید محمد باقر ادیب . تربیت دکتر امیر خان . حاج امام جمعه خوئی . غائبین بااجازه آقایان حاج آقا . افتخارالواعظین آقا محمد بروجردی . لواءالدوله . متین السلطنه . ادیب التجار حاجی شیخ الرئیس آقایانیکه از وقت مقرر تاخیر نموده اند آقایان حاج سید نصرالله . طباطبائی . دکتر علیخان هر یك چهل دقیقه آقا میرزا احمد دهخوارقانی . نیرالسلطان . آقامیرزا رضای مستوفی هریك نیمساعت آقامیرزا یانس ۲۵ دقیقه شریف - العلماء یکساعت .

رئیس — درصورت مجلس ملاحظاتی هست (اظهاری نشد)

رئیس- صورتمجلس تصویب شد .

وزیر داخله — چون دراین چند روزه انتشاراتی از طرف مرتجعین راجع بجمعیتی که با سالارالدوله است منتشر شده بود اگرچه انتشاراتیکه میدادند بکلی گذاف واغراق است و هیئت دولت هم درجلوگیری آنها اقدامات لازمه کسب کرده و قوی کافی فرستاده اند ولی برای آنکه اهالی شهر در وحشت نباشند قرار شد هیئت دولت ترتیبی بدهند که اسباب آسایش اهالی شهر فراهم شود چون بعضی استحکامات اطراف شهر خراب شده بود تعمیر شود یك سوار ویك سربازی مراقب شهر باشد وبعضی نقاط را توپ گذاشتند گویا اهالی شهر یك تزلزلی پیدا کرده اند که شاید جمعیت سالارالدوله همان طوراست که مرتجعین میگویند ولی چون مطلب اینطور نیست راپورت رباط کریم که بتوسط تلفون رسیده است لازم است عرض کنم اردوی سردار ظفر که درقم بود برحسب حکم وزارت جلیله جنك حرکت کرد برای ساوه، درساوه مصادف میشوند با اردوی سالارالدوله وجنگی میکنند مطابق راپورتی که رسیده است بکلی آنها را متفرق میکنند و قرار میکنند بطرف شاهسون کندی میروند این راپورتچی میگوید محتمل است که شاهسون کندی را دو باره سنگر بکنند ولی صحت وسقم این مطلب معلوم نیست و اردوی طهران هم که بشمس آباد حرکت میکند واین دو اردو ملحق میشوند بیك دیگر وگمان میکنم بهیچوجه جای نگرانی نباشد و دفع شراشرار بزودی خواهد شد مطلب دیگر که لازم می دانستم عرض بکنم این است که مخصوصاً در پروگرام هیئت وزراء مندرج بود که نظامنامه انتخابات بنظر هیئت وزراء برسد ونظرات خودرا بنمایند وچنانچه شنیده ام امروز جزء دستور شده است تقاضا میکنم که امروز جزء دستور نشود و راپورت کمیسیون را بهیئت وزراء بفرستند که ملاحظات خودرا کرده ودر ضمن پنج شش روز ضمیمهٔ راپورت کمیسیون نمود و بمجلس تقدیم نمایند .

رئیس — در مسئله اول ازشرحی که آقای وزیر داخله اطلاع بمجلس شورای ملی دادند اسباب مسرت وخوشوقتی تمام نمایندگان است وما همه می دانیم که این اتفاقات اینقدر اهمیتی ندارد ودرمقابل قوای ملی وفداکاری مجاهدین غیور وجان فشانیهای افراد بختیاری ونظام هیچکس تاب مقاومت نخواهد آورد این راخودمان میدانستیم حالاهم در اینموقع بنده از طرف هیئت تشکرات خود را بخوانین بختیاری وصاحبمنصبان نظام ورؤساء ومجاهدین تقدیم میکنم واز آقای وزیرداخله خواهش میکنم که مراتب مسرت وخوشوقتی ورضامندی نمایندگان را بصاحبمنصبان اردو و خوانین بختیاری ورؤساء مجاهدین ابلاغ نمایند (همه گفتند صحیح است) واما در مسئله دوم این اجازه هائیکه خواسته شده است برای مسئله تعویق نظامنامه انتخابات است (گفتند بله)

حاج شیخ اسدالله - در کمیسیون نظامنامهٔ انتخابات چنانچه شنیده شد مستشار وزارت داخله و جمعی هم ازطرف دولت معین شده در کمیسیون حاضر شده و نظرات خودشان را در این نظامنامه انتخابات بیان کرده اند و این مطلب جزء دستور شده است و اظهاراتی هم که بیان شده است در کلیاتش بوده است و حالا در مواد باید مذاکره شود بنظر بنده اهمیت ندارد که هیئت دولت دراو نظریاتی نماید ممکن است در آن مواد مذاکره شود و اگر دولت نظریاتی دارد در جلسه آتیه اظهار کند بعقیده بنده همین قسم که جزء دستور بوده است جزء دستور باشد چون دوره قریب باختتام است و هر قدر ماسعی داریم باید بکنیم که این نظامنامه انتخابات تمام شود واگر هیئت دولت نظریات اساسی داشته باشند در بین این جلسه و جلسه آتیه میتوانند نظریات خودشانرا ضمیمه کرده تقدیم مجلس شورای ملی نمایند .

حاج آقا — بنده واقعاً تعجب میکنم دریك مطلبی که جزء پروگرام وزراء وارد مجلس شورای ملی میشود و همه تصویب میکنند و هنوز چیزی نگذشته است که ۲ مرتبه بر خلاف آن ترتیب رفتار میشود و حال آن که دیدند که هیئت دولت شب و روز مشغول بوده اند و مسامحه نکرده اند و علاوه بر آن اگر جزء پروگرام هم نبود حق آنها بود که نظریاتی در آن نمایند زیرا که اجرایش با آنهاست حالا چه ضرر دارد ۳ روز ٤ روز عقب تر باشد این معنی ندارد درچیزیکه ما رأی بدهیم بعد هیئت دولت هم تقاضا بکنند نظریاتی در آن نمایند درحالیکه نظرش نظر مشروعی است ومطابق پر گرام وزراء هم هست و جمعیرا هم دولت معین کرده وهر روز در کمیسیون مینشینند و مشغول گفتگو هستند و هنوز تمام نشده وراپورت آن بمجلس نیامده تقاضا کنیم که جزء دستور شود بنده این تقاضای هیئت دولت را واقعاً مشروع میدانم و تصویب میکنم که بماند و نظریات خودشان رابکنند بعد بمجلس شورای ملی برگردانند .

ذکاءالملك مخبر - اینجا اختلافی در بین نیست آقایانیکه میفرمایند جزء دستور باشد نظرشان این است که هیئت دولت موافق همان ماده پروگرام است که هیئت دولت را کرده اند بواسطه اینکه هیئت دولت مامورینی از جانب خودشان بکمیسیون فرستاده اند وآن مامورین نظرات خودرا بیان نموده اند دیرا اگر از جانب هیئت دولت نبودند حق نداشتند بیایند حتی اینکه کمیسیون هم شرکت رأی بآن ها داد ورأی خودشان راهم داده اند حالا معذلك ما مخالف نیستیم که آقایان وزراء اگر نظری دارند اظهار بفرمایند ولی همانطوری که آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند آن موادیکه امروز مطرح مذاکره خواهد شد نظریاتی اگر داشته باشند حالا حاضرند میفرمایند واگر از برای جلسات دیگر هم میفرمایند چون وقت واقعاً خیلی تنك است و ما با این تنگی وقت میترسیم که موفق نشویم که این قانون را تمام کنیم و بگذرانیم اگر این تقاضای خودشانرا پس بگیرند بهتر است .

وزیر داخله — بنده تصدیق میکنم که هیئت دولت یك عده را فرستادند برای اینکه شرکت بکنند در گذشتن نظامنامه انتخابات ولی باید فهمید که آن ها درچه ماموریت داشتند برای این مأموریت داشتند که بامضای کمیسیون ترتیب حوزه بندی و ترتیب انتخابات را بگویند و منافات ندارد بعد از آن که مأمورین دولت نظریات مقدماتی خودشان را گفتند این لایحه به هیئت وزراء برود وزراء هم از خود شما هستند فرقی ندارد نظر بکمال اتحادی که دارند آن هاهم می خواهند زود تر نظامنامه انتخابات بگذرد و شاید ملاحظاتی داشته باشند هیئت وزراء که بر نمایندگان محترم مکتوم باشد آن ها میروند نظرات خودشان را میکنند وبنده قول میدهم که این مسئله درظرف پنج شش روز تمام شود و به مجلس تقدیم شود .

رئیس - بیش ازاین گویا مذاکرات لازم نباشد رأی میگیریم که این قانون انتخابات امروز جزء دستور باشد یا اینکه بماند برای دوجلسه بعد آقایانیکه تصویب میکنند که بماند برای دو جلسه بعد قیام نمایند (اغلب قیام نمودند) .

رئیس - باکثریت تصویب شد -

لایحه وزارت مالیه راجع باستخدام نه نفر بلژیکی چند جلسه قبل مطرح شده است هفت فقره از آن تصویب شده ودو فقره آن رد شده بود درجلسه قبل در کلیه آن هفت فقره رأی گرفته بلا تکلیف مانده بود حالا باید امروز بدون مذاکره رأی بگیریم چون بنده درآن جلسه نبودم نمیدانم مذاکره ختم شده است یانشده است اگر مذاکره ختم شده است دیگر نمیتوانیم مذاکره بکنیم شما در جلسه قبل نایب رئیس بوده اید مذاکره ختم شده بود یاخیر

میرزا مرتضی قلیخان - بلی مذاکرات شد و تمام شده بود رأی گرفته شد ولی بلا - تکلیف ماند .

رئیس - پس دیگر نمیتوانیم مذاکره کنیم اسامی آن هفت نفر که تصویب شده بود خوانده می شود وبعد رأی میگیریم . (بترتیب ذیل قرائت شد) مسیو یوکیفر رئیس گمرك انزلی کنستان رئیس گمرك بندر بوشهر مسیو ایسکن رئیس گمرك جلفا اندریو رئیس گمرك آستارا وکراو رئیس گمرك بندر عباس فوبرون رئیس گمرك مشهدسر دوهم مفتش گمرکات آذربایجان .

وزیر مالیه — میخواستم بدانم که آقایان نمایندگان که رأی ندادند ورد کردند نظرشان باین بوده است که این دومحل مستخدمین بلژیکی لازم ندارد یاآن که این ٦ نفر بخصوص را نمیخواهند

رئیس — چون مذاکرات ختم شده است نمیتوانیم مذاکره بکنیم اگر لازم باشد میتوانید بعد پیشنهاد بکنید حالا رای میگیریم دراین لایحه راجع بآن هفت نفر آقایانیکه تصویب میکنند ورقه سفید و آقایانیکه رد میکنند ورقه کبود خواهند داد در این موقع شروع باخذ آراء شد آقای حاج میرزا رضا خان اوراق رأی را بعده ذیل احصاء نمودند ورقه سفید (٤٤) ورقه آبی (۱۲) بلااسم ۱

رئیس — باکثریت ٤٤ رأی از هفتاد ونه نفر نماینده‌گان حاضر تصویب شد آقای وزیر مالیه تقاضا کرده اید بماند مجلس بعد.

وزیر مالیه — در خصوص فقره اولی کمی ماند برای بعد و پیشنهاد خواهم کرد لکن درفقره ثانی راجع بمحاسب وزارت پست و تلگراف پیش نهاد کردم که اورا رجوع بکمیسیون بفرمائید تااولیه لزوم آن را عرض کنم.

رئیس — این مسئله ازمجلس رد شده‌است نمیتوانیم رجوع کنیم بکمیسیون؛

وزیر مالیه — آن وقت اسمشرا ننوشته بودم حالا اسمش را نوشته ام مسیو نیو است

رئیس - میخواهید برای جلسه آتیه بگذاریم تا این که بنویسید برای بعد از تنفس مذاکره می کنیم.

وزیر مالیه -- ضرری ندارد باشد برای جلسه آتیه.

رئیس - راپورت کمیسیون معارف راجع به مترجم نظام خوانده میشود (راپورت کمیسیون معارف بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده اول — برای مخارج تحصیل سه ساله‌در هر یك سالی ششصد و پنجاه تومان وزارت معارف اعتبار داده میشود.

رئیس --- این مسئله هم مذاکره شد ورأی گرفته شده بلاتکلیف مانده‌است حالا بدون‌مذاکره رأی میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند سالی شش صد و پنجاه تومان برای مخارج سه ساله درآمریك اعتبارداده میشود بوزارت معارف قیام نمایند (بعضی قیام نمودند.)

رئیس — تصویب نشد راپورت کمیسیون بودجه راجع بقنات یعقوبیه یزد خوانده میشودورأی میگیریم (بعبارت ذیل قرائت شد) از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی.

لایحه وزارت مالیه راجع بشکست قنات‌یعقوبیه یزدقرائت گردید وزارتمالیه‌پیشنهادنموده‌بودندمالیات قنات‌مزبور تخفیف داده‌شددرعوض‌عشرعایدی‌آنجادریافت

پس از مذاکرات لازمه به پیشنهاد وزارت مالیه و اطلاع بعضی از نمایندگان محترم راجع بشکست قنات یعقوبیه عین پیشنهاد وزارت مطابق ماده قبل تصویب گردید ماده مالیات قنات یعقوبیه تخفیف‌واز هذالسنه تنگوزایل بمابعدهاعشر عایدی قنات‌مزبوره دریافت میشود.

رئیس - دراین باب مخالفی هست

افتخارالواعظین - بنده میخواستم‌ازمخبر کمیسیون سئوال کنم که توضیح بدهند این قنات ازچه تاریخی مخروبه شده است وبچه شکل‌تخفیف داده خواهد شد ووقتیکه این‌عشررا خواهند گرفت از تمام عایدی خواهند گرفت یا از سهم اربابی و مالیات اول آن چقدر بوده اینها را خوب توضیح بدهند تا در موقع رأی گرفتن معلوم باشد

حاج عزالممالك - راجع به تخفیف آنجا تخفیفی که از وزارت مالیه پیشنهاد شده است‌پس‌از تصویب و پیشنهاد انجمن ولایتی است‌که تصدیق میکند مستحق این تخفیف میشد وخود اهالی هم اظهار کرده بودندکه وقتی تخفیف داده‌شد وآبادی شد عشر عایدی آنجا را ازبابت مالیات بپردازد و ودیگر زیاده براین توضیحاتی ندارد

حاج وکیل الرعا - مخالفت بنده باین‌است که هیچ وقت گمان نداریم که منتظر باشیم که از یك عشر عایدات مالیات بیشتر بگیریم برای دولت هم این کافی است بشرط آنکه درباب عموم باشد و در آنجا باید نوشت از خالص عایدات اگر بنا شوداین قنات را بهزار تومان اجاره بدهند و صد تومانشرا بدولت بدهند ممکن است که هشت صد تومان آن قنات خرج داشته باشد در این صورت نصف را دولت برده است باید همه جا نظر دولت بخالص عایدات باشد و پیش از این هم حق ندارد و بنده نمیتوانم بیش از این حقی برای دولت فرض‌کنم اگر از خالص عایدات نیست بنده مخالفم ونمیتوانم رأی بدهم.

حاج آقا - در دفعهٔ اول که این راپورت‌تقدیم مجلس شد توضیحات بقدر کفایت داده شد امروزهم این گفتگو هائیکه میشود مالیات اولش چقدر بوده وچقدر باید تخفیف‌داد گمان میکنم راجع به یك قنات که لزوم تخفیف آن را وزارت مالیه بانجمن محلی و کمیسیون بودجه تصدیق میکند که امروزه مخروبه‌است وعایدات نداردواگر این‌تحمیلات دولتی مرفوع‌شود ممکن است بعداز این‌آبادبشود وفایده‌اش برای دولت زائد بر ان منافعی باشد که حالا دولت میبرد جای هیچ‌کدام از این سئوالات وگفتگو ها نباشد فقط چیزیکه ما لازم داریم این است که مابايد بدانیم که این قنات خراب شده است و عایداتی ندارد وآن آقایانیکه دارد تحمیل است بر آنها واسباب خرابی آنجا بیشتر میشود بعد از این که آنرا فهمیدم ووزارت مالیه وانجمن‌محل تصدیق کرد والا باید این تخفیف راداد وماهم آن‌نیمعشر راخواهیم‌گرفت وبدیهی است خراج از آباد گرفته میشود ازخراب وبعداز آنکه آباد شد مالیات ازاو گرفته میشود وآن محل عایدات دولت میشود وآن نظریکه آقای حاج وکیل‌الرعایا فرمودند بدیهی است در اینجا مثل سایر موارد است وبعدهم که از محل های دیگرهم بخواهیم مالیات بگیریم‌همان‌عشر را خواهیم گرفت

حاج وکیل الرعایا — بنده باینکه‌یکی از نمایندگان بفرمایندکه این البته معلوم است نمی توانیم آن را قانون بشمریم قانون این است‌که در این‌جا نوشته شود ورأی‌گرفته شود وباز هم جای اعتراض بنده باقی است نمیگویم و حالا چه میشود همین قدر میگویم کمالیات آنجا آنچه حقاً باید بدولت برسد ازخالص عایدات‌است واگر بناباشد ده یك باید بدون‌قید ازخالص عایدات باز هم آن چیزهائیکه تا امروز مردم را بزحمت انداخته است باقی خواهد بود وبنده‌درآن رأی ندارم

رئیس — حالا رأی میگیریم آقایانیکه ماده پیشنهادی کمیسیون را تصویب میکنند ورقه سفید وآقایانیکه تصویب نمیکنند ورقه کبودخواهند داد دراین موقع شروع باخذ رأی گردید و آقای حاج میرزارضاخان اوراق را باین عدد احصانمودند ورقه سفید (٤٦)

رئیس — باکثریت (٤٦) رأی از ۷۱ نفر نمایندگان حاضر تصویب شد آقای ادیب — التجار از آقای وزیر داخله سئوالاتی داشتید بفرمائید.

ادیب‌التجار — اگرچه‌با فعالیت وکار کنی هیئت موجوده وزراء کمال اطمینان راداریم گمان میکنم که‌محتاج‌بهیچ‌سئوال‌واستیضاحی‌نباشدانشاءالله‌ تعالی ولکن‌از آنجائیکه بعضی‌چیزها بنظرمی‌آیدو اتفاقاتی دیده‌میشود که‌تذکار آنها برای اقدام لازم است و سئوال از اقدامات هم برای اطلاع خاطر نمایندگان‌محترم‌وعموم‌ملت لازم است سئوال‌اول‌بنده درباب نان‌است که‌همیشه‌خاطر آقایان وزراء عظام را مسبوق کرده‌ام که‌نان‌مخصوصاً‌بتغذیه ومحتاج‌الیه عموم مردم است اینکه حالا ذکر فرمودند که مرتجعین اسباب‌وسیله خودشان قرار میدهند یك‌راه بزرگی که مقدمات تزلزل خاطر این مردمان ساده روح فراهم میآورند همین مسئلهٔ نان است که خاطر مبارك آقای وزیرداخله کاملامسبوق است مخصوصاً درظرف این‌مدت دوره تقنینیه چندین دفعه در این خصوص تذکار کرده‌ام که‌باینکه دولت بقدر کفایت شهرو کفایت اهالی‌شهر گندم‌وغله دارد ودر سابق یك‌قدری‌بی‌مبالاتی شده بود حالا امساله را آقای وزیرداخله درباب تهیهٔ نان چهٔ اقدامی فرموده اند امروزه از صبح‌تاحالامسئله‌نان‌راخیلی سخت کرده‌اند بنده‌یك پیشنهادی کرده‌ام وبیست‌وپنجنفر هم امضاء کرده‌اند و بتوسط آقای رئیس بآقای وزیر داخله تقدیم کرده‌ام حالاعرض میکنم اقدام وزارت‌داخلهٔ امساله تاآخرسال کلیتاًدر باب تهیه‌غلهٔ چه شده‌است بجهة آسوده گی خاطر نمایندگان محترم بفرمائید دیگر سئوال‌بنده درباب کلیهٔ مجازات است تقریباً مجازات دراین مملکت متروك‌شده است‌و بنده اغلب پیش آمدهای ناگذاریکه بجهة این مملکت فراهم شده است بواسطه عدم مجازات می‌بینم آیا در باب کلیهٔ‌مجازات چه‌فکری کرده‌اند واشراری که تااین گرفتار شده‌اندودرنظمیهٔ نشسته اند وآدمهای‌جانی خائن قاتل خیلی هستند در باب مجازات آنها چهٔ فکری کرده اند وچه اقدامی کرده اند ودیگر در باب صاحب‌منصبهائی که در این دوره اخیر بمملکت وملت‌خیانت کرده‌اند که‌بعضی‌از آنهادرمسند حکومت بوده‌اند وباوجوداینکه‌حقوق‌ازدولت گرفته‌اندو نان دولت را خورده‌اند وفقراء را دچار این اضطراب ودولت‌را دچار خسارتهای بزرك کرده اندچه‌فکری کرده‌اند ثالثاًدرباب مجازات‌اشرار قزوین که‌مخارج زیادی بجهة دولت فراهم آوردند و خیلی خسارت بمردم وارد کردند وقریب‌هشت نفر از رؤسای‌آنها را گرفته درباب مجازات‌آنها چه اقدامی فرموده‌اند وسؤال دیگر بنده درباب نظمیه قزوین است که حقوق آنها را عقب انداخته بودند و سابقاً هم در زمان وزیر داخله سابق که حقوق آنها را عقب

انداخته بودند و تعطیل نظمیه آنجا را اطلاع داده بودند وبنده خودم رفتم وچهار هزار تومان حواله گرفتم بنا شد که بجهة آنها بفرستند و از نظمیه قزوین وحکومت قزوین گفته اند که این چهارهزار تومان‌نرسیده است وسؤال‌دیگر بنده راجع‌بحکومت مملکت آذربایجان است‌اگرچه تمام نقاط رااستدعا میکنم‌طرف توجه قراربدهید ولی نقطهٔ آذربایجان نقطهٔ‌مهمه این مملکت‌وچشم مملکت نقطهٔ‌آذربایجان است وتا این ساعت قریب‌ششما است حکومت‌سابق آنجا منفصل شده‌است ودراین ششماه هنوزحکومت بآنجا نرفته است وشنیده شد که حکومت هم بجهة آنجا معین شده است تااین ساعت علت تأخیر رفتن حکمران چه بوده است ومیتوانند بفرمایند که‌تاچند روز دیگر حکومت‌آنجا میرود اینهمه خسارتهائی که باهالی‌آنجاوارد شده‌باابودن حکمران‌وفرمانفرمای آنجا رفع این محاذیر بشود.

وزیر داخله - درجواب‌سؤالات آقای‌ادیب‌التجار عرض میکنم اولا در مسئله وضع نان اگر فعلا قدری دچار عسرت وسختی شده است بواسطه همین اشتهارات است که یکقدری گندم کم وارد شد وامیدواریم بعد ازاینکه رفع این ترتیبات شد گندم زیاد وارد بکنند ورفع این سختی و عسرت بشود وامروز هم که میآمدم بمجلس اقدامات کردم وگفتم بترتیبی که حکومت طهران مقتضی میدانند نانواها را حاضر بکنند و اگر مقتضی بدانند یك کمکی هم ازطرف دولت در این چند روزه بشود اما دراینکه میفرمایند وزارت داخله برای تا آخر سال چه تهیه دیده یا خواهد دید آنرا هم وزارت داخله باخزانه دار کل‌مذاکره کرده وخزانه‌دار کل بعهده گرفته که سه‌ماهه سی‌هزار خروار گندم وارد انبار دولتی بکنند و وقتیکه سی هزار خروار بلکه کمتر گندم حاضر شد اهالی راحت میشوند وامرنان سهل میشود و جای نگرانی نسبت و اما در مسئله خبازات که میگویند هیئت دولت چه اقدامی کرده است عرض میکنم جزء پروگرام هیئت دولت همین مسئله مجازات بود که مادامیکه قانون مجازات‌از مجلس‌نگذشته است پیشنهاد کرده بودندبترتیبیکه هیئت دولت مقتضی بدانند یعنی یك قواعد موقتی وضع بکند که در مواقع لزوم آن قواعد موقتی مجازات داده شود اما در باب مجازات صاحبمنصبان یعنی اردوئیکه سمت استر اباد فرستاده شده بود در سمت سمنان از آنها بعضی حرکات ناشی شده بود و حمل بر خیانت شد آنها را جلب بمحاکمات عسکریه کرده اند و مشغول‌محاکمه آنها هستند و هنوز محاکمه آن‌ها تمام نشده است وقتیکه محاکمه آن‌ها تمام شد البته هر طوری قضاة نظامی حکم بدهند مجازات داده خواهند شد و مسئله مجازات اشرار قزوین هم بحکومت آن‌جا دستور العمل‌داده شده است که بترتیبیکه وزارت داخله میداند آنها را هم بمجازات‌برسانند اما در مسئلهٔ نظمیه قزوین بطوریکه فرمودید ٤هزار تومان بریاست نظمیه قزوین داده شده است و معلوم نیست بچه مصرف رسانیده است و بحکومت‌قزوین تعلیمات داده شده است که او را بخواهند و رسیدگی بکنند ببینند این ٤هزار تومان را بچه مصرف رسانیده است و اگر بدست او رسیده است‌باجزاء نظمیه برساند و اگر بدست دیگری است آن را هم اظهاربدارد و درباب حقوق بعد ازاین نظمیه هم با اداره‌خزانه مذاکره شده و مرتب خواهد رسید اما در باب حکومت آذربایجان حاکم آذربایجان معین شده و استعداد نظامیکه باید اعزام شود در شرف حاضر شدن است و اعتباریکه حاکم آذربایجان خواسته بود با خزانه دار کل مذاکره و گفتگو کردیم امیدواریم که در ظرف‌یك هفته دیگر بتواند حاکم آذربایجان حرکت کند.

رئیس - چیز دیگر در دستور نیست.

حاج آقا — سئوال اول بنده راجع بآقای معاضد الملك است اگرچه مدتی است از موقع این سئوال گذشته است لکن این مطلب چون‌یك‌مطلبی بود وبنظر بنده عموم وکلای محترم دارای یك اهمیتی بود از این جهة مجبورم که این سئوال را کرده باشم واقدامات وزیر داخله را دراین‌خصوص بدانم آقای معاضد الملك که بهترین و صالح ترین اعضای مجلس‌شورای بود وشاهد براین عرضم نطق آقای رئیس است‌که درموقع معاونت ایشان‌فرمودند وتمام اعضای مجلس شورای ملی بامانت و دیانت و سلامت نفس ایشان را میشناختند در اول حکومت نظامی یك اتفاقی بجهة‌ایشان افتاد وبرحسب‌تقاضای خودشان درمحاکم عسکریه محاکمه شد ومعلوم شد که غرض مبین واضحی نسبت بایشان اعمال‌شده است حتی اعضای محاکم عسکریه در راپورتشان گفتند که باآن اعمال غرض ونسبت به آقای معاضد الملك شده است اگر آن کسی که مرتکب اعمال این‌غرض بوده مجازات نشود ما ناچاریم که استعفا بدهیم و این راپورت بوزارت داخله هم ابلاغ شد وخواهش کردند ودر صدد مجازات شخص مرتکب برآیند و منشاء فساد را مجازات سخت بدهند بنده میخواستم سئوال کنم که در این موقع اقدامات آقای وزیر داخله راجع بامر آقای معاضد الملك چیست سئوال دیگربنده راجع بایالت فارس است که البته میدانید که مدتی است در فارس بعضی مقاوله ها شده است که اسباب اغتشاش وفساد شده است اقدامات اخیر وزارت‌داخله را درباب امرفارس‌میخواستم‌اگر حاضر هستند برای جواب بیان فرمایند.

وزیرداخله — در مسئلهٔ آقای معاضدالملك اگرچه اخیراً سؤالی نشده بود وبنده هم‌حاضر نبودم برای‌جواب لکن همینقدرعرض میکنم که بنده‌تصدیق دارم واین اتفاق بی‌جهة بوده وتأسف دارم که این واقعه برای ایشان واقع شده است ومختصراً جواب میدهم همان وقتی که این واقعه برای ایشان‌بظهور رسید وبعضی از نمایندگان محترم آمدند اظهار کردند ومن هم از نظمیه بعضی تحقیقات کردم و آن اشخاصیکه در این کار دخالت داشتند خواستم که حاضر شوند حضوراً وشخصاً تحقیقاتی بکنم‌لکن بواسطه این واقعاتی که پیش آمد ممکن نشد نه اینکه مضایقه کرده‌باشندحاضر شوند نتوانستندحاضر شوند البته وقتیکه مسیو یفرم خان مراجعت کردند مخصوصاً اورا میخواهم وتحقیقات لازمه را خواهم کرد البته بایستی جبران این توهین بشود اما در مسئله فارس خود آقای حاج آقا مسبوق هستند اقدامات دولت دراین باب چه بوده است لکن‌محض مزید اطلاع است‌که عرض میکنم شاهزاده فرمانفرما معین شده است وبزودی هم حرکت میکنند و از روزی‌که حکومت بایشان داده شده است عمل‌فارس خوب است و امیدواریم که بزودی رفع اغتشاش فارس بشود.

حاج آقا -- بنده خواهش دارم از آقای وزیر داخله که در باب اقدامات راجع به آقای معاضد الملك اقدامات خودشان را تعقیب بکنند و امتداد بدهند بجهة اینکه آقای معاضد الملك یکی از اشخاص وطن پرست است و خدمات ایشان نسبت بملت و مملکت از روی درستی و خلوص نیت بوده است و ایشان را بهترین اشخاص این مملکت میتوان شمرد و اینطور اشخاص بایستی درامورمملکت‌داخل‌شوند و نباید وجودایشان عاطل و باطل بماند.

رئیس - درباب‌این‌سؤال بنده هرچه گشتم‌اسم جناب‌عالیرا ندیدم.

حاج آقا - همچو خیال کردم که قبل‌ازآنکه وزیر داخله بمجلس تشریف بیاورند مسبوق هستند ولی معلوم میشود که مسبوقشان‌نکرده‌اید مدتی‌است که بنده این‌سؤال‌را کرده‌ام.

رئیس — همچو چیزی نیست - جلسه را ختم میکنیم چون در دستور چیزدیگری نداریم دستور جلسه‌آتیه طرح قانونی راجع بحدودمسؤلیت‌معاونین وزراء — راپورت کمیسیون بودجه راجع به ورثه اسدالله‌خان مقتول بختیاری ایضاً راپورت‌کمیسیون بودجه‌راجع‌بحقوق‌ابتهاج‌السلطنه‌آقای‌منتصرالسلطان راجع بدستور فرمایشی‌دارید.

منتصر السلطان — چیز دیگری‌ازاین دوره باقی نمانده است و ما قانون‌شرکت‌ها و قانون پستی که از مهمترین قانون‌ها است وچقدردقت‌هاشدوشور اول این دو قانون هم در مجلس شده است تمام نکرده‌ایم خیلی‌متأسف هستم که این دوقانون‌چندین ماه است که بمجلس عودت نکرده است اگر ممکن است مقرر بفرمائید در جلسهٔ آتیه جزء دستورشود و اگر نمیشود اقلا تا جلسهٔ دیگر جزءدستور شود و در این دوره این دوتا قانون بگذرد خیلی تأسف میخورم اگراین‌دوتا قانون مهم دراین دوره‌نگذرد

رئیس --- بله هیچکدام حاضر نیست وتأکید شده‌است بکمیسیون که زودتر راپورت‌بدهد وقتیکه حاضرشد جزءدستور میگذاریم.

رئیس -- آقای افتخار الواعظین در دستور فرمایشی‌است؟

افتخارالواعظین -راپورت کمیسیون‌بودجه در باب ورثهٔ مرحوم یحیی‌خان سرتیپ یکدفعه‌دیگر هم بمجلس آمده است بلا تکلیف مانده است چون خدمات یحیی‌خان نسبت بآزادی و مشروطیت است و همهٔ آقایان نمایندگان از خدمات او مسبوق‌هستند تقاضا میکنم که جزء دستورآتیه گذاشته‌شودوتکلیف اوهم معلوم‌شود.

رئیس - دوفقره راپورت کمیسیون بودجه را که جزءدستورگذاشته‌ایم تمام راپورت‌های کمیسیون بودجه‌را بنده اینجا حاضر دارم در جلسهٔ‌آتیه اگر آن طرح قانونیرا گذراندیم آنوقت هر کدام را که

آقایان تقاضا بکنند ممکن است جزء دستور بگذاریم

لواء الدوله — بنده هم در این خصوص میخواستم عرض کنم که آقای افتخار الواعظین فرمودند

حاج وکیل الرعایا - اگرچه در بین مجلس هم در بین مذاکره مطلبی از طرف وزارت مالیه اظهار شد و آنهم جزء دستور بود گمان میکنم وزیر مالیه هم آن پیشنهاد خودش را تا جلسه آتیه تقدیم نماید جزء دستور گذاشته شود بهتر است.

رئیس - تا لایحهٔ جدیدی نیاید ممکن نیست جزء دستور گذاشته شود (مجلس یکساعت قبل از غروب ختم شد.)

جلسه ۲۹۹

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه چهار شهر شوال المکرم ۱۳۲۹

مجلس دوساعت و نیم بغروب مانده در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك افتتاح شد صورت مجلس روز سه شنبه دویم را آقای آقامیرزا ابراهیم خا قرائت کردند غائبین بدون اجازه جلسه قبل — آقایان متین السلطنه — تربیت — ابوالقاسم میرزا — آقاسید محمد باقر ادیب - غائبین با اجازه آقایان دکتر امیرخان — مساوات — سلیمان میرزا — حاج شیخ الرئیس - آقایانیکه بوقت مقرره حاضر نشده‌اند — آقای حاج آقا (۳۵ دقیقه - آقا - شیخ رضا (۴۰ دقیقه).

رئیس - آقای حاج آقا ایرادی دارید در صورت مجلس

حاج آقا — آقای وزیر داخله در جواب بنده تصدیق فرمودند که بالنسبه به آقای معاضد الملك اعمال بعضی ترتیبات واقع شده بود و فرمودند در مقام تحقیق از منشاء غرض قدری تاخیر افتاده معنی یك مقداری اتفاقات اسباب شد که تأخیر افتاده و اینطوریکه در صورت مجلس نوشته است همچو میرساند که اصل این مطلب که اعمال بعضی اغراض بالنسبه به آقای معاضد الملك شده است محل تردید بوده و حال اینکه اینطور نه بوده است.

رئیس — ازهمین قرار اصلاح می‌شود دیگر ملاحظاتی نیست؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد.

وزیر داخله — چون در دستور جلسه امروز نوشته شده طرح قانونی راجع بمعاونین وزراء مطرح شود دیروز هم بنده شرحی عرض کرده بودم و باز هم تأکید میکنم که این طرح باید بنظر وزراء برسد و نظریات خودشان را پیشنهاد بکنند بعلاوه این همچو امر مستعجلی نیست که باین زودی قرائت شود تقاضا میکنم که از دستور جلسهٔ امروز خارج شود تاهیئت وزراء نظریات خودرا بنمایند

رئیس - یك مسئله است و آن این است که این شور اولی است و شور اولی هم تقریباً گویا دو جلسه طول دارد و بعد هم پنجروز فاصله مابین شور اول و دوم میشود تقریباً ده روز طول خواهد کشید وچیزی هم در جزء دستور نداریم گمان می کنم عیبی نداشته باشد داخل مذاکره شویم واگر وزراء نظریاتی داشته باشند در ضمن این روزها می توانند پیشنهاد کنند.

وزیر داخله - عقیده بنده این است که محتمل است بکلی این طرح قانونی را هیئت وزراء ردبکنند باین جهت بود که عرض کردم ازدستور امروز خارج شود.

حاج شیخ اسدالله = جواب فرمایش آقای وزیر داخله راعرض میکنم این مطلبی که جزء دستور امروز شده است از طرف بعضی از نمایندگان این طرح پیشنهاد شده است بنده عقیده ام این است که فقط در لوائح و طرحهای قانونی که ازطرف نمایندگان پیشنهاد میشود وزراء حق دارند که حاضر شوند نظریات خودشان را بگویند امابعداز آنی که درجزء دستور شدنه قانون اساسی این اجازه را میدهد نه نظامنامه داخلی کهوزراء بیایند تقاضا بکنند که این طرح از دستور خارج شود بنده عرض میکنم همین طوری که جزء دستور شده است باید باشد و درضمن شور اول ودوم اگر نظریاتی دارند باید بیایند ونظریات خودشان را بین این مذاکرات بیان نمایند ازدستور خارج شدن اینمسئله هیچ صورتی ندارد بنده خلاف قانون میدانم.

معز الملك — اولا این نکته را بایدعرض کنم که هیچ فرقی نیست بین یك قانونی که از یك نماینده پیشنهاد شود یا از یك وزیری چون هردو حق دارند وضع قانون بکنند وآن قانون باید در این مملکت اجراءبشود بتوسط همین وزراء باید اجراء بشود پس نمیشود تفکیك کرد بین یك قانونی که از طرف نماینده پیشنهاد میشود باقانونیکه از طرف وزیری پیشنهاد میشود که اگر یك نماینده طرحیرا پیشنهاد کرد وزیر حق نداشته باشد او را برای نظریات خودش تعویق بیندازد اگرممکن بودهمان طوری که آقای رئیس اظهار داشتند که در فاصله بین شور اول و دوم هیئت وزراء نظریات خودشان را اظهار میداشتند خیلی خوب بود ولی حالیه که وزراء این را صلاح نمی دانند و میخواهند یك نظری در او بنمایند البته حق دارندهرقانونیرا تقاضا بکنند که دقت نظری در آن بکنند علی الخصوص در یك چنین قانونی که مستقیماً متعلق بخود وزراء است شاید خوب باشد وشاید هم بدباشد و اسباب یك اشکالی برای وزراء فراهم بیآورد که مجلس شورای ملی ومجبور شود آن قانون را فسخ کند علاوه بر این بعضی مطالب هست که نزاکت تقاضا میکند که انسان بپذیرد وبنده تصور میکنم که این یکی ازآن مواقع است وگمان نمیکنم که مخالفی باشد.

رئیس — دیگر بیش از این مذاکره گویا لازم نباشد رأی میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند که این لایحه بماند تااینکه آقایان وزراء نظریات خودشانرا بنمایند قیام نمایند (اغلب قیام کردند.)

رئیس — باکثریت تصویب شد.

وزیر داخله — تلگرافی راجع بفتح اردوی دولتی ازقم رسیده تقدیم آقای رئیس مینمایم که برای اطلاع خاطر آقایان وکلاء قرائت شود.

(بمضمون ذیل قرائت شد.)

مقام منیع هیئت وزراءعظام دام ظلهم العالی الیوم کهسیم شهر شوال است قبل ازطلیعهٔ آفتاب اردوی دولتی را از آسیا حرکت داده قبل ازوقت بااردوی سردار ظفر وسردار جنك قرار داده بودیم که امروز باید بخواست خداوند کار اردوی سالارالدوله را کهدرقریهٔ باغشاهی دو فرسخی ساوه منزل دارند بکلی تمام کنیم بانقشهٔ صحیح اردو باقشون یاغیان تقابل گردید نظر علیخان استانی تمام تپه‌ماهورهای سمت ساوه را گرفته بااردوی سردار ظفر وسردار جنك با کمال سختی میجنگند لکن داودخان کلهر وپسروالی پشت کوهی وسواران همدانی و کردستانی وپسران ظهیرالملك کرمانشاهانی وحاجی علیرضاخان گروسی با پنجعراده توپ هفت سانتیمتری و هشت سانتیمتری اطریش بااردوی بندگان بنای جنك را گذاردند دوساعت ونیم نائره جنك در اشتعال بوده بحمد الله باحملات پیاپی که اردوی منصور عاقبت همگی ایشان شکست خورده فرارنمودند واقعاً چنین فتح عبرت انگیزی تا بحال در این مملکت اتفاق نیفتاده است از قبیل پانصد نفر از سواران مزبور استانی کردستانی و کرمانشاهانی وهمدانی وگروسی وغیره که ازلباس و کلاه‌شان معلوم است ازقشون اشرار مقتول شده تمام چادرهایشان بجای خود باقی مانده است پنجعراده توپ دولت بحمدالله بمصرف اردو شده جمعیت حضرات ازهمه جهت متجاوزازچهارهزار نفر بود که پانصدنفر مقتول و بقیه فرار اختیارنمودند از اردوی دولتی و ده نفر سواره بختیاری مقتول و مجروح شده عجالتاً غیراز این مطلبی قابل راپورت نیست قریب یکصد نفر هم اسیر دستگیری شده لکن هنوز استنطاق نشده. غلامحسین - جعفر قلی - یفرم.

رئیس — پریروز درموقعی که آقای وزیر داخله راجع بخبر فتحی که رسیده بود اظهار داشتند بنده عرض کردم از روزیکه وزراء داخل کار شده اند باآن جدیتی که از هیئت وزراء مشاهده کرده‌ایم وباجانبازی وجانفشانی مجاهدین وخوانین بختیاری وافراد نظام این واقعات هیچ اهمیتی ندارد وهمه‌روزه خبرهای خوش بما خواهدرسید.

چنانچه مشاهده میفرمائید این یکی از دلایل عرایضی است که پریروز بنده عرض کردم واین فتح نسبت بتصرفاتی که از چندی باینطرف شده چه از حیث عده و چه از حیث تلفات که از طرف آنها کشته‌شده اهمیتش ازهمه بیشتر بوده وگمان میکنم که تمام آقایان بامن متفق خواهند بود که ازطرف مجلس شورای ملی در این موقع تلگرافی برؤسای اردو بشود ومراتب تشکر وامتنان ازطرف مجلس بآنها بعمل بیآید.

(همه گفتند صحیح است).

رئیس — طرح قانون که جزء دستور بود معوق ماند دوفقره راپورت کمیسیون بودجه یکی راجع به اسدخان بختیاری ویکی راجع به ابتهاج السلطنه است اگر مخالفی نباشد مطرح شود (اظهار مخالفتی نشد).

(راپورت کمیسیون بودجه راجع باسدالله خان بختیاری بعبارت ذیل قرائت شد).

کمیسیون بودجه بتاریخ یکشنبه ۶ محرم سه ساعت بغروب مانده در تحت ریاست آقای میرزا مرتضی قلیخان تشکیل لایحه وزارت مالیه درخصوص مرحوم اسدالله خان بختیاری که درراه آزادی نیست درجنك بادامك مقتول شده قرائت شد هشتاد تومان مرحوم اسدالله خان حقوق داشته و وزارت مالیه تقاضا نموده بودند تماماً درحق کلبعلی خان اخوی